

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA
I TREZORA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

IZVJEŠĆE O IMPLEMENTACIJI MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH UGOVORA ZA 2020. GODINU

Sarajevo, ožujak 2021. godina

SADRŽAJ

UVOD	1
1. Pravni i institucionalni okvir za implementaciju međunarodnih finansijskih ugovora u BiH	1
2. Implementacija međunarodnih finansijskih ugovora u 2020 godini	2
3. Zaključci	7

Lista skraćenica

BiH- Bosna i Hercegovina

FBiH- Federacija Bosne i Hercegovine

BD BiH- Brčko Distrikt BiH

RS – Republika Srpska

VM BiH- Vijeće ministara BiH

MFT- Ministarstvo finansija i trezora

MFI- Međunarodne finansijske institucije

IDA – Međunarodna asocijacija za razvoj (dio grupacije Svjetske banke)

IBRD- Međunarodna banka za obnovu i razvoj (dio grupacije Svjetske banke)

EIB- Europska investicijska banka

IFAD- Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede

CEB- Razvojna banka Vijeća Europe

EBRD- Europska banka za obnovu i razvoj

OPEC- Organizacija zemalja izvoznica nafte

KfW- Njemačka razvojna banka

JICA- Japanska agencija za međunarodnu suradnju

RFI- Rapid Finance Instrument (Instrument za brzo financiranje)

UVOD

Izvršavanjem zaključenih međunarodnih finansijskih ugovora, Ministarstvo financija i trezora BiH je u proteklom razdoblju temeljem zakonskih ovlaštenja vršilo dužnosti u ime zajmoprimca i primatelja dodijeljenih finansijskih izvora. Izvješće o implementaciji međunarodnih finansijskih ugovora u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu pripremljeno je u skladu sa:

- Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine¹,
- Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine²,
- Poslovníkom o radu Vijeća ministara³,
- Odlukama Vijeća ministara i odredbama pojedinih ugovora, te
- Programom rada Vijeća ministara za 2020. godinu.

U prvom dijelu je opisan pravni i institucionalni okvir za implementaciju međunarodnih finansijskih sporazuma, dok su kroz drugi dio predstavljena zapažanja iz domena implementacije međunarodnih finansijskih ugovora- kreditnih i grant sporazuma u 2020. godini (u odnosu na prethodno dvogodišnje razdoblje), s posebnim osvrtom na uočene karakteristike tog procesa i mogućnosti njegovog unapređenja. Treći dio Izvješća sadrži prijedlog zaključaka na koje upućuju ispoljene aktivnosti tijekom implementacije i potrebe za prevencijom ispoljavanja ključnih razlika u tom pogledu. Izvješće po svom sadržaju omogućava nastavak prakse redovnog informiranja u cilju unapređenja krajnjih učinaka projekata.

1. Pravni i institucionalni okvir za implementaciju međunarodnih finansijskih ugovora u BiH

Međunarodni finansijski ugovori i njima pripadajući supsidijarni sporazumi se zaključuju sukladno Zakonu o zaduživanju, dugu i garancijama u BiH⁴, Zakonom o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih finansijskih ugovora⁵ i projektnim potrebama u BiH, te čine osnovni okvir aktivnosti implementacije.

U slučaju kada je finansijska obveza po osnovu vanjskog državnog duga alocirana na jedan od entiteta ili Distrikt, istovremeno s upućivanjem međunarodnog finansijskog ugovora na postupak ratifikacije, Ministarstvo financija i trezora priprema prijedlog podugovora (supsidijarnog sporazuma) kojim prenosi prava i obveze na entitete i Distrikt, u skladu s odredbama međunarodnog finansijskog ugovora. Provedbeni subjekti, odnosno jedinice za implementaciju međunarodnih finansijskih ugovora odgovorne su za namjenski utrošak sredstava. Sredstva se mogu koristiti samo za pokriće troškova koji su u skladu sa zaključenim međunarodnim finansijskim ugovorom.

Izvršavanje međunarodnih finansijskih ugovora u BiH regulirano je Zakonom o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih finansijskih ugovora, Odlukom o procedurama povlačenja sredstava iz međunarodnih finansijskih aranžmana⁶ i Odlukom o kriterijima za

¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08

² „Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16

³ http://www.vijeceministara.gov.ba/pdf_doc/default.aspx?id=8096&langTag=hr-HR

⁴ „Službeni glasnik BiH“, br. 52/05 i 103/09

⁵ „Službeni glasnik BiH“, br. 29/00 i 32/13

⁶ „Službeni glasnik BiH“, br. 10/02 i 6/03

izbor banaka za držanje depozita iz kreditnih i grant izvora kojima se financiraju projekti u BiH⁷.

Sukladno Članku 30. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih finansijskih ugovora, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, najmanje jedanput godišnje obavještava Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o izvršavanju međunarodnih ugovora.

U izvještajnom razdoblju je ukupno tridesetdevet (39) organizacijskih jedinica- jedinica za implementaciju, javnih poduzeća, ministarstava, gradova i općina u BiH bilo ovlašteno za izvršenje međunarodnih finansijskih ugovora. Krajnji korisnici i vlasnici projekata imali su relativnu samostalnost u upravljanju projektnim aktivnostima i vršenju dodijeljenih ovlaštenja.

Komunikacija sa međunarodnim finansijskim institucijama odvijala se na transparentan način uz omogućavanje neposredne komunikacije vlasnika projekta, suglasno potrebi samog projekta i sadržaju ugovornih obveza. Dodjela neophodnih ovlaštenja krajnjim korisnicima za upravljanje novčanim tijekom i transfer omogućena su u suradnji sa entitetima i Brčko Distriktom BiH. Isticanje prijedloga projekata omogućeno je putem nižih razina vlasti uz uvažavanje zastupanih razloga za prioritete.

2. Implementacija međunarodnih finansijskih ugovora u 2020. godini

Pregled izvršenja **kreditnih sredstava** koja se implementiraju na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini u 2020. godini, zajedno sa izvršenjem i planovima istih projekata u dvije prethodne godine je prikazan u Prilogu 1., koji čini sastavni dio Izvješća. Pregled je sačinjen po pojedinačnim kreditorima prisutnim u BiH, te sadrži osnovne informacije o iznosu kredita u originalnoj/KM valuti, datume potpisivanja/efektivnosti/zatvaranja kreditnih sporazuma, informacije o planovima i povlačenjima kreditnih sredstava na godišnjoj osnovi, odnose povlačenja u odnosu na planove po pojedinim sporazumima, kao i odnose povlačenja i vrijednosti sporazuma, te iznose neangažiranih sredstava s danom 31.12.2020. godine.

U 2020 godini je implementirano 1,39 mlrd. KM kreditnih sredstava, odnosno 29,4% ugovorenih sredstava⁸. Usporedbe radi, povlačenje kreditnih sredstava po istim projektima u 2018. godini iznosilo je 342,03 mil. KM, što čini 7,2% ugovorenih a u 2019. godini 456,33 mil. KM, ili 9,6% ugovorenih sredstava.

Posmatrano na razini svih projekata⁹, prosječno vrijeme koje je proteklo od datuma potpisivanja kreditnih sporazuma do dana njihove efektivnosti iznosi približno 18 mjeseci, i razlikuje se po pojedinim kreditorima¹⁰.

Povlačenje kreditnih sredstava u 2020. godini po pojedinim razinama vlasti je izvršeno kako je prikazano na Grafikonu 1.

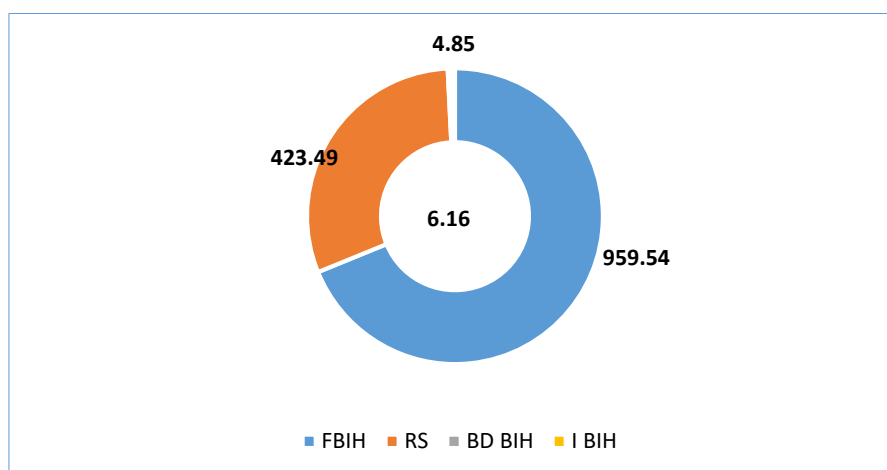
⁷ Službeni glasnik BiH¹⁴, br. 92/11, 50/15

⁸ Napomena: neki su kreditni sporazumi završeni tijekom posmatranog razdoblja, dok su neki tek otpočeli u određenom dijelu istog. Procenat stoga predstavlja približnu vrijednost/odnos/udio implementiranih u odnosu na ugovorena sredstva. Jednako važi i za odnos implementiranih i ugovorenih sredstava za Grant sredstva u nastavku Informacije.

⁹ Uključujući Federaciju BiH, Republiku Srpsku, Brčko Distrikt BiH i Institucije BiH (državna razina)

¹⁰ Krediti EBRD-a bilježe najdulje prosječno vrijeme od potpisivanja do efektivnosti i to u prosjeku od 27 mjeseci

Grafikon 1. Implementacija kreditnih sredstava u BiH po pojedinim razinama vlasti u 2020. godini, u mil.KM

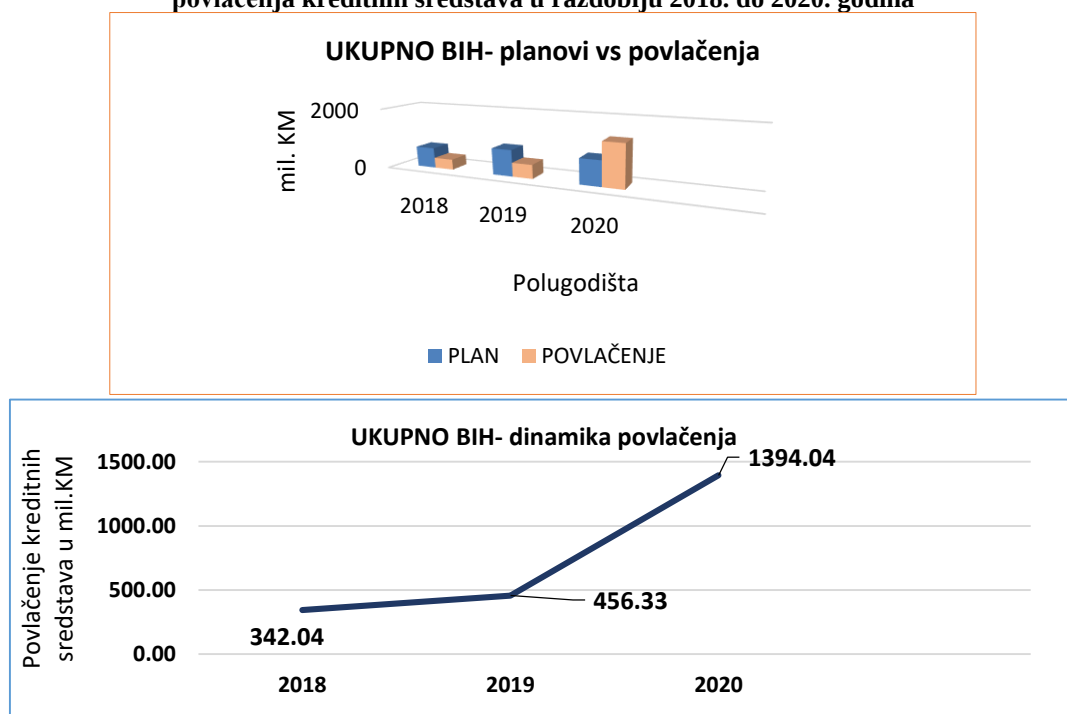

Izvor: MFT BiH

Planovi povlačenja kreditnih sredstava dostavljeni od strane entitetskih ministarstava financija i Direkcije za financije Brčko Distrikta BiH u 2020. godini iznosili su 822,42 mil. KM. Evidentno je da je izvršenje u 2020. godini (1,39 mlrd. KM) premašilo planove, kao posljedica pandemije i s njom u vezi, implementacije Instrumenta za brzo financiranje RFI- MMF¹¹ (koji nije mogao biti planiran ranije), kao i intenziviranja radova na Koridoru Vc u Federaciji BiH. Također, veći obim implementiranih ugovora u 2020. godini bilježi se sa Svjetskom bankom. Ovdje je značajno istaknuti i sporazume sa Svjetskom bankom (IBRD) koji su sklopljeni u 2020. godini i čija je implementacija u istoj godini i započela-Dodatno financiranje za projekt energetske efikasnosti i Hitni projekt za COVID 19 za BiH. Implementacija kreditnih sredstava u odnosu na planove za 2020. i dvije prethodne godine, predstavljena na godišnjem osnovu, kao i dinamika angažiranja kreditnih sredstava u BiH je vidljiva na Grafikonima br. 2 i 3.

¹¹ Projekt potpore proračunima entiteta i Brčko Distriktu s ciljem financiranja povećanih potreba zdravstvenog sektora i mjera ekonomske stabilizacije

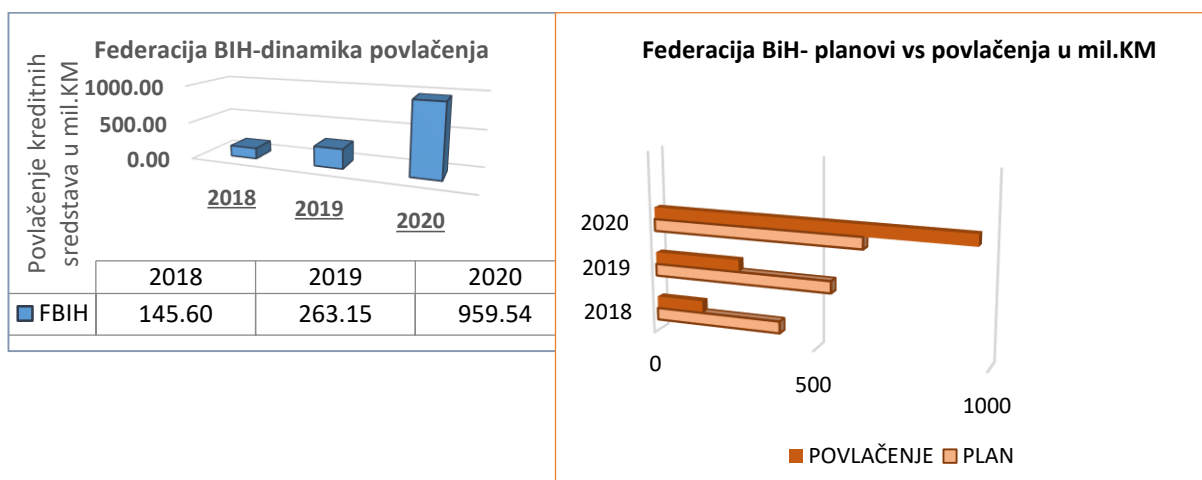
Grafikon 2. i 3. BiH: planovi u odnosu na povlačenja u razdoblju 2018- 2020. godina/ BiH: dinamika povlačenja kreditnih sredstava u razdoblju 2018. do 2020. godina

Izvor: MFT BiH

Na razini **Federacije BiH** je u 2020. godini implementirano 959,54 mil. KM kreditnih sredstava, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja trostruko povećanje. Intenziviranje povlačenja sredstava za projekte na Koridoru Vc, kao i implementacija MMF Instrumenta za brzo financiranje predstavljaju glavne razloge za to povećanje, kao i za odstupanje planova od povlačenja u ovoj godini.

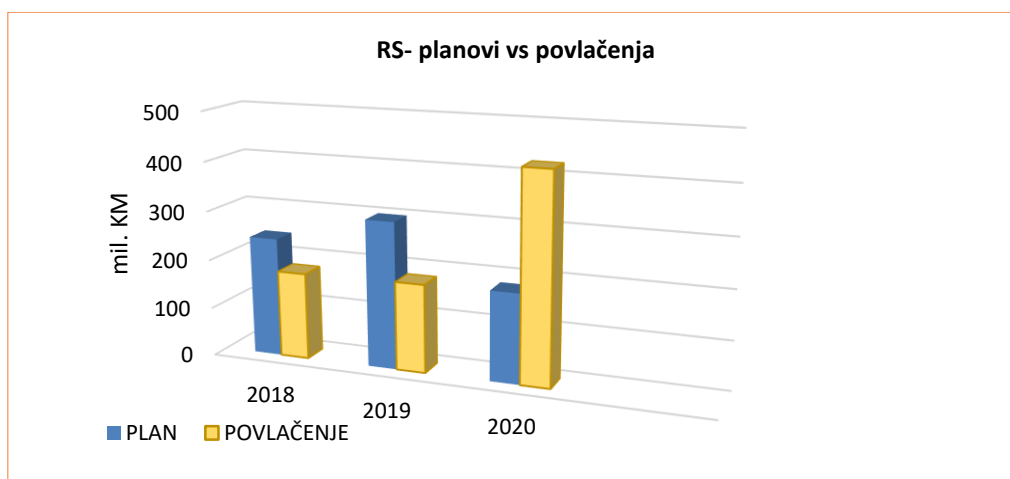
Grafikoni 4. i 5. Federacija BiH- dinamika povlačenja kreditnih sredstava 2018-2020/ Federacija BiH- planovi u odnosu na povlačenja kreditnih sredstava 2018-2020.

Izvor: MFT BiH

Povlačenja kreditnih sredstava u **Republici Srpskoj** za projekte implementirane u 2020. godini iznose 423,48 mil. KM, što predstavlja povećanje za više od 40,0% u odnosu na povlačenja u prethodne dvije godine. Povlačenja u odnosu na planove su u periodu od 2018-2020. godine izvršena u postotcima od 72,6%, 60,1% i 232,4%, respektivno. Premašenje izvršenja u odnosu na planove u 2020. godini je također posljedica u istoj godini sklopljenog i u potpunosti implementiranog MMF Instrumenta za brzo financiranje (pripadajući dio entiteta). Odnos planova i povlačenja, kao i dinamika povlačenja vidljiva je u Grafikonu 6.

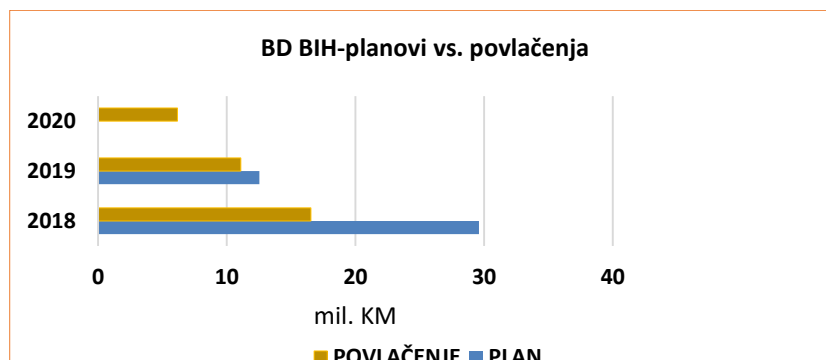
Grafikon 6. Republika Srpska- planovi u odnosu na povlačenja kreditnih sredstava i dinamika implementacije za period 2018-2020. godine

Izvor: MFT BiH

Kreditni sporazumi koji se implementiraju u **Brčko Distriktu BiH** u 2020. godini potpisani su sa CEB-om i EBRD-om. U Brčko Distriktu je također implementiran i MMF Instrument za brzo financiranje, kao potpora proračunu. Implementirano je ukupno 6,16 mil. KM kreditnih sredstava u 2020. godini, što predstavlja značajno smanjenje u odnosu na prethodne dvije godine. Izvršenja i planovi značajno odstupaju, izuzev u 2019. godini (Grafikon 7.)

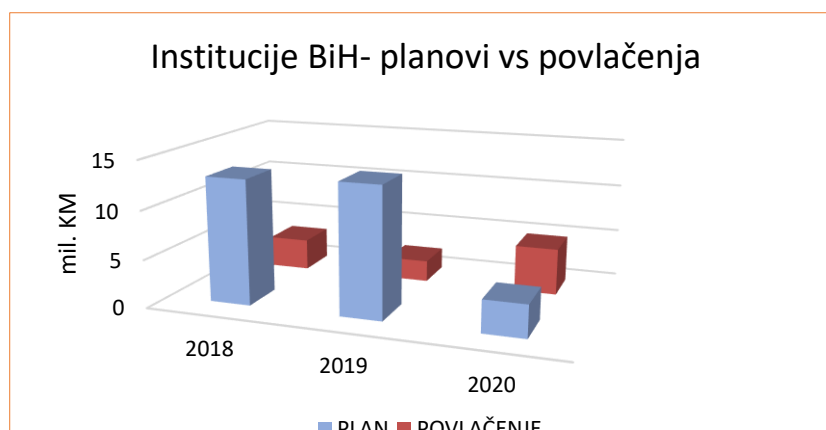
Grafikon 7. Brčko Distrikt BiH- planovi u odnosu na povlačenja i dinamika povlačenja kreditnih sredstava 2018-2020.godine

Izvor: MFT BiH

Na razini Institucija BiH u 2020. godini aktivan je jedan kreditni sporazum i to sa Saudijskim fondom za razvoj (Obnova stambenih jedinica). Primjetne su, također, značajne razlike u planovima i povlačenjima sredstava navedenog projekta.

Grafikon 8. Institucije BiH- planovi u odnosu na povlačenja i dinamika povlačenja kreditnih sredstava 2018-2020.godine

Izvor: MFT BiH

Grant sredstva koja se implementiraju na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini u 2020. godini, zajedno sa izvršenjem istih projekata u dvije prethodne godine su prikazana u Prilogu 2., koji čini sastavni dio Izvješća. Pregled je sačinjen po pojedinačnim davaocima grant sredstava, te sadrži osnovne informacije o iznosu granta u originalnoj/KM valuti, datume potpisivanja/efektivnosti/zatvaranja grant sporazuma, informacije o povlačenjima grant sredstava na godišnjoj osnovi, odnose izvršenja i vrijednosti pojedinačnih sporazuma, kao i iznos neangažiranih sredstava s danom 31.12.2020. godine.

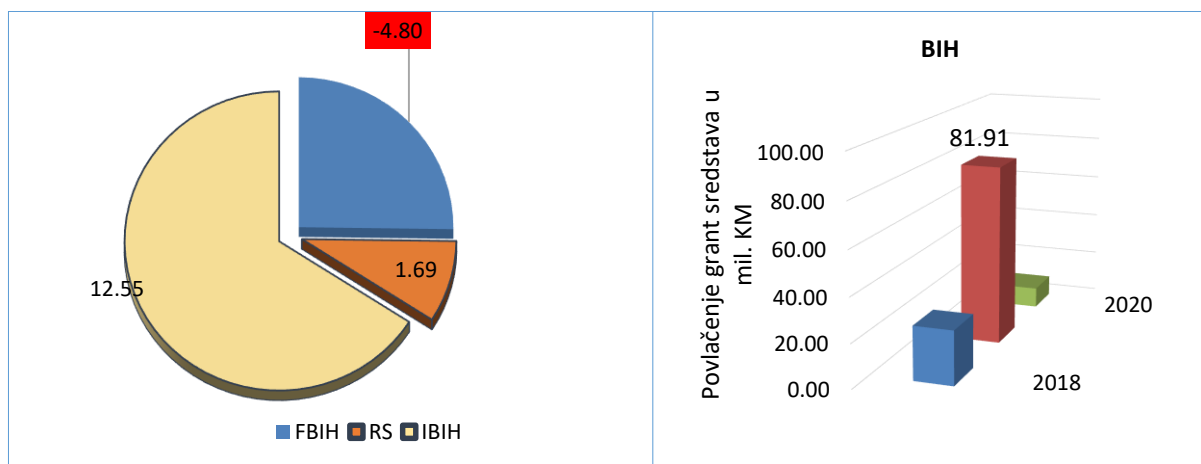
Prosječno vrijeme od dana potpisivanja do efektivnosti grant sporazuma iznosi približno 11 mjeseci i varira u odnosu na davaoce granta¹².

Najznačajniji dio povučenih sredstava u 2020. godini odnosi se na Institucije BiH, a zatim na Republiku Srpsku. Federacija BiH u 2020. godini bilježi negativan rezultat povlačenja grant sredstava u ukupnom obimu (-4,8 mil. KM), imajući u vidu povrat više povučenih sredstava za WBIF investicioni grant Koridor Vc- Svilaj Odžak. Više povučena sredstva od strane Javnog poduzeća Autoceste Federacije BiH u iznosu od 4.711.491,0 EUR vraćena su na glavni projektni račun Ministarstva financija i trezora BiH (veljača 2020. god.) radi isplate drugim provedbenim subjektima (Grafikon 9). Brčko Distrikt BiH, kao i prethodnih godina, nije bio korisnik grant sredstava.

U Bosni i Hercegovini je u 2020. godini ukupno implementirano 9,4 mil. KM grant sredstava (Grafikon 10.), što predstavlja osam puta niži iznos povučenih sredstava u odnosu na 2019. godinu, kada je povlačenje iznosilo 81,9 mil. KM, te tri puta niži iznos u odnosu na 2018. godinu (24,5 mil. KM). Pad povlačenja je izražen na svim razinama vlasti u BiH.

¹² Grantovi Vlade Japana su postali efektivni isti dan po potpisivanju, grantovi CEB-a su efektivni kroz prosječno 22 dana od dana potpisivanja Sporazuma o grantu. Najdulji protek vremena od efektivnosti do potpisivanja imaju grantovi EIB-a i EBRD-a.

Grafikon 9. i 10. Implementacija grant sredstava u BiH po pojedinim razinama vlasti 2020. godina i dinamika povlačenja u BiH u razdoblju 2018-2020. godina, u mil.KM

Izvor: MFT BiH

Povlačenja grant sredstava u periodu od 2018-2020. godine u odnosu na vrijednost ugovora su u procentima iznosila 10,5%, 34,9% i 4,0% respektivno.

3. Zaključci

Temeljem iznijetih podataka mogu se izvesti sljedeći zaključci:

1. Kreditni sporazumi u 2020. godini su imali veći obim implementacije, usljed intenziviranja radova na Koridoru Vc u FBIH kao i usljed pandemije koronavirusa koja je za posljedicu imala odobrenje i brzu potpunu implementaciju Instrumenta za financiranje MMF-RFI
2. Implementacija kreditnih sporazuma u 2018. i 2019. godini imala je usporen tijek iz razloga produženog vremena stjecanja efektivnosti ugovora i ograničenja u izvršavanju projekata.
3. Neusklađenost ostvarenog i planiranog obujma povlačenja eksternih finansijskih izvora ispoljava se u području kapaciteta krajnjih korisnika za usklađivanje dinamike obveza iz osnovnih ugovora i ugovora o financiranju.
4. Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora BiH da pripremi posebnu informaciju o aktuelnim problemima stjecanja efektivnosti i mogućnostima njihovog rješavanja.
5. Ne postoje smetnje da Ministarstvo financija i trezora BiH objavi tehnički prilagođen sadržaj ovog Izvješća na svojoj web stranici.